

Dr. Török Judit

tanácselnök, Kúria

A felszámoló jogállása a Cstv. 51. §-ában meghatározott kifogás alapján indult eljárásban

I. A feldolgozandó téma meghatározása

A bírói gyakorlatban eltérő álláspontok alakultak ki azzal kapcsolatban, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 51. §-ában szabályozott, a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen benyújtott kifogás alapján indult eljárásban a felszámoló a saját nevében jár-e el, vagy pedig az adós nevében, az adós törvényes képviselőjeként.

Erre az elméleti kérdésre adandó válasznak az elsődlegesen szembeűnő gyakorlati jelentősége az, hogy a kifogás alapján indult eljárással kapcsolatos költségeket – a kifogásnak helyt adó határozat esetén – ki viseli: az adós vagy a felszámoló szervezet a saját vagyona terhére; más-képpen: a felszámoló elszámolhatja-e felszámolási költségként a kifogás alapján indult eljárással kapcsolatos költségeit.

A kérdésben való állásfoglalásnak – s ezzel a felszámoló jogállására vonatkozó megállapításnak – a messzebb ható jelentősége az, hogy saját személyében (saját vagyonával) a felszámolóként kijelölt gazdasági társaság mely kötelezettségek teljesítéséért köteles helytállni akkor, ha az adósnak nincs akkora vagyona sem, hogy a felszámolási költségeket fedezze.

A Kúria több határozatban kifejtett álláspontja a következő: A felszámoló nyilatkozata főszabályként az adós képviselője által tett nyilatkozatként értelmezendő olyan esetben is, ha az ő jogszabálysértő tevékenységét vagy mulasztását támadja kifogással a sérelmet szenvedett fél. A felszámolási eljárásban a felszámoló akkor rendelkezik saját személyében is a fél jogosítványával, amikor a felszámoló és az adós érdekellentéte miatt a felszámoló nem járhat el az adós képviseletében (így például a felszámolóval szembeni bírság kiszabása, a felszámolói díj megállapítása, a felszámoló felmentése körében). Ekkor a felszámoló szervezet önmagában jogosítható, illetve kötelezhető, és ő jogosult jogorvoslati kérelem előterjesztésére. [EBH 2015. G.2. II., BH 2014.54., BH 2013.313.].

A Kúria fenti tárgykörben ítélező tanácsának jogi álláspontja szerint abból a tényből, hogy a Cstv. 33/A. §-a, 40. §-a, illetve 63/A. §-a rendelkezésén kívül a Cstv. a felszámolás során felmerülő feladatoknál csak felszámolóként nevesíti az eljáró személyt, nem következik az,

hogy ezeket a feladatokat a felszámoló nem az adós képviselőjeként végzi. Miután az adós vagyonával kapcsolatban jognyilatkozatot a felszámolás tartama alatt csak a felszámoló tehet [34. § (2) bekezdés], az adós – mint önálló jogi személy, elkülönülve a tagjaitól – csak a felszámoló által képviselten jelenhet meg a gazdasági életben és a bírósági eljárásokban.

Az előző pontban ismertetett állásponttal szemben, a polgári kollégiumvezetők 2014. május 21–23. napján megtartott országos tanácskozásán az a többségi álláspont alakult ki, hogy a Cstv. 51. § alapján benyújtott kifogás folytán indult eljárásban mindig saját személyében a felszámoló szervezet a fél, mert az ő jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen terjeszthető elő a kifogás (BH 2014/9. V.2.).

A Fővárosi Ítéltábla felszámolási ügyeket intéző tanácsai a 2015. november 2. napján megtartott értekezleten a következő szakmai álláspontot alakították ki: A Cstv. 51. §-a – mint a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása miatt igénybe vehető speciális jogorvoslat – eljárásjogi szabály, ugyanakkor a felszámoló képviselői minőségét meghatározó szabály [Cstv. 27/A. § (12) bekezdése] nem eljárásjogi norma, hanem az anyagi csődjoghhoz tartozó szabály, így nem is vonatkoztatható a Cstv. 51. §-ára. A felszámoló képviselői minősége [Cstv. 27/A. § (12) bekezdése] ahhoz szükséges, hogy az adós külső, anyagi jogi jogviszonyaiban az adós nevében jognyilatkozatot tehessen, tekintettel arra, hogy az adós felszámolás hatálya alá tartozó vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot a felszámolás kezdő időpontjától csak a felszámoló tehet [Cstv. 34. § (2) bekezdés]. A Cstv. 27/A. § (12) bekezdése és a 34. § (2) bekezdése alapján tehát nem vonható le az a következtetés, hogy a kifogás alapján indult eljárásban nem a felszámoló az, aki ellen a kifogás irányul. Ezt az értelmezést erősíti, hogy a Cstv. 51. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha „a bíróság a kifogást megalapozottnak találja, a felszámoló intézkedését megsemmisíti, és az eredeti állapotot helyreállítja, vagy a felszámoló részére új intézkedés megtételét írja elő [...], a jogellenesen felszámolási költségként elszámolt összegnek az adós vagyonába történő megfizetésére kötelezheti a felszámolót.”

II. Kiinduló hipotézisek

A jogértelmezési problémát az okozza, hogy az adós felszámolásának lefolytatása során felmerülő feladatoknál a Cstv. általában csak felszámolóként nevezi meg az eljáró személyt, nem teszi hozzá, hogy a felszámoló az adós törvényes képviselőjében vagy saját személyében, az adott feladattal megbízott személyként jár el. A két kiinduló hipotézis ezért a következő:

1. A Cstv. felszámoló jogállására vonatkozó általános rendelkezéseinek tartalma, illetve az e rendelkezések közötti viszony nem egyértelmű.

2. A Cstv. 51. § sem rendezi egyértelműen a felszámoló jogállását a kifogás alapján indult eljárás során.

A joggyakorlat-elemző csoport feladata

A Cstv. 51. §-a alapján indult eljárásokban hozott határozatok vizsgálata révén annak feltárása, hogy mi a kifogás tárgya, az milyen jogviszonyt érint, ennek alapján milyen esetkörök különíthetők el a kifogás alapján indult eljárásokban.

A felszámoló jogállása tekintetében indokolt-e egységes megközelítés (azonos szabály) valamennyi esetkörben, vagy lehetséges és indokolt az egyes esetkörök szerinti megkülönböztetés.

A jogpolitikailag helyesnek, kívánatosnak tartott szabályozás levezethető-e a Cstv. hatályos rendelkezéseinek értelmezéséből (PK vélemény vagy jogegységi határozat formájában), vagy jogalkotást kell kezdeményezni.

III. Munkamódszer

A joggyakorlat elemző csoport 2016. február 12-én tartott alakuló ülésén hozott döntésében az alábbi munkamódszert határozta meg:

A törvényszékektől (függetlenül attól, hogy maga az alapul szolgáló felszámolási eljárás mikor indult meg), a felszámolási eljárások során 2013–2015 között benyújtott, a Cstv. 51. §-ára alapított kifogás tárgyában indult eljárásban hozott, első fokon jogerőre emelkedett, 20 darab határozat felterjesztését kérjük. Kivételt képez a Fővárosi és a Budapest Környéki Törvényszék, amelyekről – az általuk elbírált ügyek nagy számára tekintettel – 40 darab határozat felterjesztését kérjük.

A határozatok kiválasztásának szempontjai az alábbiak:

Amennyiben 20-nál több befejezett, első fokon jogerőre emelkedett végzéssel rendelkezik a Törvényszék, a felterjesztésre kerülő határozatok kiválogatását akként végezzék el, hogy – lehetőség szerint – az alább felsorolt mindegyik témakörből legalább egy határozat felterjesz-

tésre kerüljön. A kifogás tárgya: a hitelező saját igényének a besorolása; másik hitelező igényének a besorolása; a felszámoló mulasztása a követelés nyilvántartásba vétele, besorolása kapcsán; a felszámolás körébe tartozó vagyon meghatározása; az adós vagyonának értékesítése; a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése alapján a költségek elszámolása és kifizetése; közbenső mérleg készítési kötelezettség elmulasztása; felszámolási költségként elszámolt követelés; egyéb.

Amennyiben a felszámoló jogállásával kapcsolatban a kifogásban a bíróságnak döntenie kellett (az adós képviselőjeként jár-e el, vagy önálló félként), úgy ezt a határozatot mindenképpen kérjük bevalogatni.

Az ítéletablaktól a felszámolási eljárások során, kifogás tárgyában indult, 20 darab, másodfokon jogerőre emelkedett (felülvizsgálattal nem támadott) olyan határozatok megküldését kértük, amelyeket – az elsőfokú bíróság végzésének ügyszámából megállapíthatóan – 2013–2015 között benyújtott kifogások alapján indult eljárásokban hozott az ítéletábla. Kivételt képez a Fővárosi Ítéletábla amelytől – az általa elbíralt ügyek nagy számára tekintettel – 40 darab határozat felterjesztését kértük.

A felterjesztésre kerülő határozatok kiválogatását akként kértük elvégezni, hogy lehetőség szerint az alább felsorolt mindegyik témakörből legalább egy határozat felterjesztésre kerüljön. A kifogás tárgya: a hitelező saját igényének a besorolása; másik hitelező igényének a besorolása; a felszámoló mulasztása a követelés nyilvántartásba vétele, besorolása kapcsán; a felszámolás körébe tartozó vagyon meghatározása; az adós vagyonának értékesítése; a Cstv. 49/D. § (1) bekezdése alapján a költségek elszámolása és kifizetése; közbenső mérleg készítési kötelezettség elmulasztása; felszámolási költségként elszámolt követelés; egyéb.

Kértük, a kiválasztásnál legyenek tekintettel arra is, hogy olyan nem érdemi határozat is kiválasztásra kerüljön, amely közvetlenül érinti a felszámoló jogállásának kérdését (a felszámoló az adós képviselőjeként jár el, vagy felszámoló szervezetként; pl. az ítéletábla hivatalból elutasította a fellebbezést, mert úgy ítélte meg, hogy az nem a jogosulttól származik).

A határozatok felterjesztésének határideje: 2016. március 31.

A fenti időpontra – a joggyakorlat elemző csoport döntésének megfelelően – a Kúrián a vizsgálat tárgyába tartozó, 2014–2015-ben hozott határozatok közül 40 érdemi felülvizsgálati eljárásban hozott határozatot gyűjtünk ki.

A fent ismertetettek szerint kigyűjtött határozatok elemzése mellett a csoport két tagja a vonatkozó magyar jogirodalmi álláspontok ismertetését, további egy tagja a felszámoló tevékenységének szabályozásáról európai nemzeti jogi kitekintést készít.

A Felszámolók Országos Egyesülete jogi szakmai bizottságának két tagja – mint a joggyakorlat-elemző csoport tagjai – a kérdés felszámoló részéről történő megközelítése érdekében készítene egy tanulmányt, amelyben kifejtik szakmai álláspontjukat, ebben kitérnek arra is, hogy a Cstv. más szabályainál hogyan merül fel a felszámoló jogállásának kérdése.

IV. Ütemterv

A határozatok begyűjtése után a bíró tagokkal rész-csoport ülést tartunk a Kúrián 2016. április 14-én, ahol kiosztásra kerülnek a feldolgozandó határozatok, és közösen döntünk az arányos kiosztásról.

Az adatlapok elektronikus módon történő kitöltésének határideje: 2016. május 20.

A beérkezett adatlapok eredményének összegzését a csoport előre megnevezett négy tagja végzi el. Ennek határideje: 2016. június 15.

2016. július 10-ig a csoport minden tagja írásban véleményezi az összesített adatokat, amely véleményeket a csoport vezetője megküldi valamennyi tag részére.

2016. szeptember 8-án a vélemények ismeretében és az időközben elkészült – az III. pontban részletezett tanulmányok ismeretében – tart a csoport ülést, amelyen megvitatjuk az adatgyűjtés eredményét, a kialakított véleményeket.

2016. október 10-ig készítjük el az összefoglaló vélemény tervezetét, melyre a tagok legkésőbb október végéig tehetnének észrevételt.

2016. november 10-én tartandó ülésen dönt a csoport a fenti észrevételek tükrében a módosított összefoglaló vélemény elfogadásáról. ■